

Schrifttum über das Posener Land 1956-1958

bearbeitet von Herbert Rister

I. ALLGEMEINES

1. Bibliographien und Zeitschriften

1. **Bielińska**, Stanisława, Michał Witkowski: Bibliografia Wydawnictw Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1856—1956. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. 134 S., 15 Faks. [M. Nebent. u. Zsfass.] Bibliographie des publications de la Société des amis des sciences et des lettres de Poznań 1856—1956. S. 9. (Roczn. hist. 23. 1957. — Zesz. dodat. do Księgi pamiątkowej w stulecie Pozn. Tow. Przyj. Nauk.)

2. **Rister**, Herbert: Schrifttum über Polen m. bes. Berücks. des Posener Landes 1954—1955 u. Nachtr. (Auswahl.) . . . bearb. v. . . . m. Unterstütz. durch Hans Moritz Meyer. Marb./L. 1958. XI, 315 S. (Wiss. Beitr. z. Gesch. u. Landeskde Ost-Mitteleur. 33.)

3. **Sokołowski**, W.: Bibliografia piśmiennictwa pracowników naukowych Wydziału Leśnego UP (1945—1950) i WSR (1950—1955) w Poznaniu. In: Roczn. Wyższej Szkoły Roln. w Po. 1. 1957. [Verz. d. Schriftt. d. wiss. Mitarbeiter d. Forstwiss. Fak. d. Univ. Posen (1945—1950) u. d. Hochsch. f. Landwirtsch. i. Posen (1950—55).]

4. **Arboretum** Kórnickie. Po. 1. 1955 (1956). 2. 1956 (1957). [D. Baumschule Kórnik.]

5. **Archeologia**. Roczn. Państw. Muz. Archeol. w Warsz. i Pol. Tow. Archeol. Warsz. 5. 1952/53 (1956) — 7. 1955, 2 (1957). [Archäologie. Jb. d. Staatl. Archäol. Mus. i. Warsch. u. d. Poln. Archäol. Ges.]

6. **Dziennik** urzędowy Rady Narodowej m. Poznania. Po. 1957, 25. März ff. [Amtsbl. d. Nationalrates d. Stadt Posen.]

7. **Fontes** archaeologici Posnanienses. Annales Musei archaeologici Posnaniensis. Po. 6. 1955 (1956). 7. 1956 (1957). 8/9. 1957/58 (1958).

8. **Gazeta** chłopska. Organ WK Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Poznaniu. Po. 1. 1956, 8. Dez. ff. [Bauernzeitung. Organ d. Vollzugsaussch. d. Verein. Volksfront i. Posen.]

9. **Kronika** miasta Poznania. Po. 24. 1951/56 (1957).

10. **Miesięcznik** kościelny Archidiecezji Poznańskiej. Po. 1. 1946, Mai—7. 1952, Sept./Okt.; 8. 1957, Jan./Febr. ff. [Kirchliche Monatsschr. d. Erzdiöz. Posen.]

11. **Z Otchłani** wieków. Dwumies. pośw. pradžejom Polski. Organ Muz. Archeol. w Po. i Pol. Tow. Prehist. Po. 22. 1953; 23. 1957 ff. [Aus d. Schoße d. Vorzeit. Zweimonatsschr. f. d. Urgesch. Polens. Hrsg. v. Archäol. Mus. i. Posen u. d. Poln. Prähist. Ges.]

12. **Postęp** techniczny w P[ro]aństwowych G[ospodarstwach] R[olniczych] Czempin, pow. Kościan. Czempin. 1. 1956, Jan./März ff. [D. techn. Fortschritt a. d. landwirtsch. Staatsgütern Czempin, Kr. Kosten.]

13. **Przyroda** Polski Zachodniej. (Woj. Komitety Ochrony Przyr. w Po., Koszalinie, Szczecinie i Zielonej Górze.) The Nature of Western Poland. Po 1. 1957 ff.

14. **Rocznik** Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Gniezno. 1958. [Jb. d. Erzdiözese Gnesen.]

15. **Rocznik**. (Rada Nauk.—ekon. przy Prezydium Woj. Rady Nar. w Po.) Po. 1957 (1958). [Jb. d. Wirtschaftswiss. Rates b. Präsidium d. Wojewodschafts-nationalrates i. Posen.]

16. **Rocznik** Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu. Po. 1956/57 (1958). [Jb. d. Wirtschaftshochsch. i. Posen.]
17. **Roczniki** dziejów społecznych i gospodarczych. Annales d'histoire sociale et économique. (Pozn. Tow. Przyj. Nauk. Wyd. Hist. i Nauk Społ.) Po. 16. 1954 (1955) — 18. 1956 (1957).
18. **Roczniki** Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Po. 1. 1957 ff. [Jahrbücher d. Hochsch. f. Landwirtsch. i. Posen.]
19. **Sprawozdania** Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Po. [N. S.] 1=46. 1956, Jan./Juni ff. [Berichte d. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss.]
20. Posener **Stimmen**. Heimatbl. d. Hilfskom. d. Glieder d. Posener ev. Kirche. 3. 1955/56. 4. 1956/57. 5. 1957/58. 6. 1958, 1 (Okt.)—3. (Dez.) ff.
21. **Studia** i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza. Po. 1. 1955 (1955/56) —3. 1957. [Studien u. Beitr. z. Gesch. Großpolens u. d. südl. Ostseegeb.]
22. Polska **Sztuka** ludowa. Pol'skoe narodnoe iskusstvo. L'art populaire polonais. Polish folk art. (Państw. Inst. Sztuki.) Warsz. 9. 1955—12. 1958.
23. Jahrbuch **Weichsel**—Warthe. Mchn. 1956—1959 (1958).
24. **Wiadomości** archeologiczne. (Państw. Muz. Archeol.) Bulletin archéologique polonais. (Musée archéol. pol.) Warsz. 22. 1955—25. 1958.
25. **Zeszyty** naukowe Politechniki Poznańskiej. Po. Nr 1. 1956 ff. [Wiss. Hefte d. Techn. Hochsch. i. Posen.]
26. **Zeszyty** naukowe. (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu.) Po. Nr 1. 1956 ff. [Wiss. Hefte d. Wirtschaftshochsch. i. Posen.]
27. **Zeszyty** naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Po. Nr 1. ?; Nr 2. 1956 ff. [Wiss. Hefte d. A. Mickiewicz-Univ. i. Posen.]

2. Biographien

28. **Lange**, Carl: Deutsch-polnische Nachbarschaft. Lebensbilder deutscher Helfer in Polen. In: Ostdt. Monatshefte. 24. 1958, 6. S. 382—383.

-
29. Laskowsky, Paul M.: Vom Posener Land zum Heiligen Land. Michael Salomon **Alexander**. In: Ostdt. Monatshefte. 24. 1958, 4. S. 250—252. [Geb. i. Schönlanke.]
 30. Rhode, Ilse: Im Schatten der Kreuzkirche. Z. Gedenken a. D. Paul **Blau**, Generalsuperint. i. Posen. [M. Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 4. 1958. S. 53—61.
 31. Saftien, Karl: Heinrich **Caro**. In: Neue dt. Biogr. 3. 1957. S. 152—153. [Geb. 13. (17. ?) II. 1834 i. Posen; gest. 11. IX. 1910 i. Dresden. Chemiker.]
 32. Stier, Friedrich: Siegfried **Czapski**. In: Neue dt. Biogr. 3. 1957. S. 456—457. [Geb. 28. V. 1861 i. Ostrowo; gest. 19. VI. 1907 i. Weimar. Optiker.]
 33. Algermissen, Konrad: Johann **Czerski**. In: Neue dt. Biogr. 3. 1957. S. 461—462. [Geb. 13. V. 1813 i. Warlubien Westpr.; gest. 22. XII. 1893 i. Schneidemühl. Dt.-kath. Theologe.]
 34. Knabe, Lotte: Otto Karl Erhard Heinrich v. **Diest**-Daber. In: Neue dt. Biogr. 3. 1957. S. 664. [Geb. 31. VII. 1821 i. Posen; gest. 29. VIII. 1901 i. Daber. Politiker.]
 35. Laskowsky, Paul: Franz **Jüttner**. [M. Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 2. 1956. S. 131—135.
 36. Konrad, Karl: Friederike **Kempner**, die „posensche Nachtigall“. In: Jb. Weichsel-Warthe. 2. 1956. S. 135—137.
 37. Grot, Zdzisław: Wisława **Knapowska** †. 1889—1956. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 543—546. [Geb. 7. VI. 1889 i. Posen. Historikerin.]

38. Leibbrand, Werner: Robert **Koch**. 1843—1910. [M. Bildn.] In: D. Großen Deutschen. 4. 1957. S. 93—102.
39. Kriebel, Friedr. K.: Franz **Lüdtke**. E. Dichter d. dt. Ostmark. [M. 1 Abb.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 4. 1958. S. 61—63.
40. Scholz, Johannes: Landrat Eugen **Naumann**. D. Lebensbild e. dt. Volkstumsführers. [M. Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 2. 1956. S. 79—82.
41. Kammel, Richard: Dank an einen Heimgegangenen: Dr. Johannes **Scholz**. [M. Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 4. 1958. S. 22—28.
42. Rhode, Gotthold: Friedrich **Swart** (1883—1957). In: ZfO. 7. 1958, 1. S. 40—44.
43. Swart, Friedrich: Leo **Wegener**. [M. 2 Abb. u. 1 Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 3. 1957. S. 50—54.
44. Reinhardt, Karl: Ulrich von **Wilamowitz-Moellendorff**. 1848—1931. [M. Bildn.] In: D. Großen Deutschen. 5. 1957. S. 415—421.
45. Bierschenk, Theodor: Ein auslanddeutsches Schicksal. Julian **Will** zum Gedächtnis. [M. 3 Abb. u. 1 Bildn.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 3. 1957. S. 38—47.

II. LANDESKUNDE

46. **Augustyńska**, Jadwiga: Analiza lekcji o nizinie wielkopolsko-kujawskiej. In: Geogr. w szkole. 8. 1955. S. 253—258. [Analyse d. Vorles. üb. d. großpoln.-kujaw. Ebene.]
47. **Bydgoszcz** i okolice. Przewodnik-informator. Bydg.: Pol. Tow. Turyst.-krajozn. 1956. 192 S., Abb., 1 Kt., 1 Pl. [Bromb. u. Umgeb. Reiseführer.]
48. **Dadlez**, Ryszard: Dotychczasowe wyniki badań podłoża mezozoicznego w północno-zachodniej części antyklinorium pomorskiego. [M. mehr. Zeichn. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 1. 1957, 1. S. 48—76. [M. engl. Zsfass.] Preliminary note on the research of the mesozoic substratum in the NW part of the Pomeranian anticlinium. S. 76—80.
49. **Gadomska**, Stefania: Utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe doliny Noteci w okolicy Krostkowa i Osieka n/ Notecią koło Wyrzyska (z 6 fig.). In: Biul. Inst. Geol. 118. 1957. S. 371—393. [M. engl. Zsfass.] Tertiary and quaternary deposits of the Noteć [Netze] valley in the region of Krostków and Osiek on the Noteć [Netze] River near Wyrzysk [Wirsitz] (North Western Poland). S. 398—401.
50. **Grossert**, Max: Heimat an Netze u. Welna. E. landschaftl. Betracht. [M. 6 Abb.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 2. 1956. S. 122—130.
51. **Grossert**, Max: Wartheland. [M. 4 Abb.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 4. 1958. S. 100—108.
52. **Kaplick**, Otto: Das Warthebruch. E. dt. Kulturlandsch. i. Osten. Würzb.: Holzner-Verl. 1956. VI, 240 S. (Jb. d. Alb.-Univ. Kbg/Pr. Beih. 17.)
53. **Krawiecowa**, Aniela: Zmiany we florze glonów dystroficznego jeziora Skrzynka w Wielkopolskim Parku Narodowym 1929—1954. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. 54 S., Tab., Zeichn., franz. Zsfass. [Veränder. i. d. Flora d. Meergräser d. dystrophischen Sees Skrzynka i Großpoln. Nationalpark.] (Prace monogr. nad przyrodą Wielkop. Parku Nar. pod Poznaniem. 3, 2.)
54. **Krygowski**, Bogumił: Krajobraz Wielkopolski i jego dzieje. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. 159 S., Abb., Kt., Tab., 1 Taf. [D. Landschaftsbild Großpolens u. dessen Gesch.] (Pozn. Tow. Przyj. Nauk.-Wyd. pop.-nauk. Ser.: Wielkopolska w oczach przyrodnika. 2.)

55. **Mastyński**, Zdzisław: Stosunki wodne południowej części woj. bydgoskiego. The water balance in the Southern part of the Bydgoszcz [Bromberg] district. [M. mehr. Tab. u. Zeichn.] In: Ochrona przyrody. 25. 1958. S. 22—48.
56. **Okolice** Poznania [Mapa fiz.] Warsz.: Państw. Przedsięb. Wyd. Kartograf. (1958). 50 × 33,5 cm. [Physikal. Kt. d. Umgeb. Posens.]
57. **Ołtuszewski**, Wacław: Pierwotna szata leśna Wielkopolskiego Parku Narodowego w Osowej Górze pod Poznaniem w świetle analizy pyłkowej. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. 92 S., 1 Kt., Tab., 8 Taf. [D. ursprüngl. Bewaldungszustand d. Großpoln. Nationalparkes i. Osowa Góra b. Posen i. Lichte d. Pollenanalyse.] [Prace monogr. nad przyrodą Wielkopól. Parku Nar. pod Poznaniem. 3, 1.]
58. **Paślański**, Zbigniew: Wybitne wezbrania Warty pod Poznaniem i prawdopodobieństwo występowania najwyższych rocznych stanów wody. Considerable rises of Warta [Warthe] River by Poznań [Posen] and the probability of appearance of the highset annual water levels. [M. 3 Tab. u. 4 Zeichn.] In: Prz. geofiz. 1=9. 1956, 1. S. 5—14.
59. **Pęcherski**, Zygmunt: Konin, Słupca, Koło. Warsz.: Sport i Turyst. 1958. 125 S., Kt. [Konin, Słupca u. Koło.]
60. **Poborski**, Józef: O wstępnych badaniach struktury solnej pod Łęczycą (z 4 fig.) In: Z Bad. geol. niżu pol. Warsz. 1957. S. 161—176. [M. engl. Zsfass.] On preliminary investigations of the salt structure near Łęczycą [Middle Poland] (with 4 fig.) S. 182—186.
61. **Przewodnik** po Ogrodzie Zoologicznym w Poznaniu. Po.: (Pozn. Ogród Zool.) 1956. 56 S., Abb., 1 Pl. [Führer durch d. Zool. Garten i. Posen.]
62. **Sokołowski**, Jan: Ochrona i restytucja ptaków w parkach miejskich Poznania. The protection and restitution of birds in the parks of Poznań [Posen]. [M. 12 Abb. u. engl. Zsfass.] In: Ochrona przyrody. 24. 1957. S. 337—359.
63. **Sokołowski**, Julian: Budowa geologiczna antykliny Gopła. [M. 3 Zeichn.] In: Kwart. geol. 1. 1957, 2. S. 259—266. [M. engl. Zsfass.] Geological structure of the Gopło Lake anticline (Central Poland). S. 266—267.
64. **Środoń**, Andrzej: W sprawie interglacjatu w Szelągu pod Poznaniem (z 2 fig.). In: Z Bad. czwartorzędu w Pol. 7. Warsz. 1956. S. 45—55. [M. engl. Zsfass.] Interglacial in Szeląg near Poznań [Posen] (with 2 fig.) S. 59—60.
65. **Stemulak**, Józef, i Julian Sokołowski: Wiercenia na obszarze struktury Mogilna (przyczynek do geologii regionalnej Polski). [M. 6 Abb. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 1. 1957, 3/4. S. 425—438. [M. engl. Zsfass.] Drillings in the region of the Mogilno-structure. S. 438—439.
66. **Stosunki** klimatyczno-glebowe Wielkopolski. Mat. konf. nauk. zorganizowanej w Poznaniu w dniach 16—17 XII 1956 r. przez Pol. Nauk. Tow. Leśne. (Kom. red.: [Juliusz] Stachy, S. Słowińska.) Warsz.: Państw. Wyd. Roln. i Leśne 1956 (1957). 164 S., Kt., Zeichn. [D. Klima- u. Bodenverhältn. Großpolens.]
67. **Tyski**, Stanisław: Stan badań geologicznych i dotychczasowa znajomość struktury antyklinorium pomorskiego na odcinku Świdwin-Piła. [M. 2 Abb.] In: Kwart. geol. 1. 1957, 1. S. 40—46. [M. engl. Zsfass.] State of geological research and up to-day knowledge of the structure of the Pomeranian anticlinorium in the Świdwin [Schivelbein] — Piła [Schneidemühl] sector. S. 46—47.
68. **Znosko**, Jerzy: Wznoszenie się wysadu kłodawskiego w jurze i jego wpływ na genezę muszlowców syderytowych. [M. 1 Zeichn. u. Schriftt.] In: Kwart. geol. 1. 1957, 1. S. 90—103. [M. engl. Zsfass.] Uplift of the Kłodawa [b. Łęczycą] salt dome during the jurassic, and its influence upon the formation of the sideritic lumachel rocks. S. 104—105.

III. BEVÖLKERUNGSWISSENSCHAFT; VOLKSKUNDE

69. **Glapa**, Adam: Strój międzyrzecko-babimojski (lubuski). (Plansze barwne Jerzego Karolaka.) Wr.: Pol. Tow. Ludozn. 1956. 83 S., Abb., Kt., 3 Taf. [Meseritz-Bomster Trachten.] (Atlas pol. strojów lud. Cz. 2: Wielkopól., zesz. 4.)
70. **Głowa**, Zofia Barbara: Materiały do mapy ośrodków garncarskich w Polsce: Woj. poznańskie. [M. 1 Kt.-Sk.] In: Pol. Sztuka lud. 10. 1956. S. 357—359. [Beitr. z. Kt. d. Töpfereizentren i. Polen: Woj. Posen.]
71. **Nasarski**, Peter: Rückblick u. Ausblick. E. Sammelbecken dt. Jugendarbeit i. Polen. [M. 3 Abb.] In: Ostdt. Monatshefte. 24. 1958, 5. S. 307—312.
72. **Rogała**, Władysław: Polityka niemieckiej mniejszości narodowej w Wielkopolsce w latach 1919—1923 (w świetle polskich źródeł i materiałów). In: Prz. zach. 13. 1957, 2. S. 173—187. [M. engl. Zsfass.:] The policy of the German minority in Wielkopolska [Großpolen] from 1915 to 1923 (in the light of Polish materials). S. 373—374.
73. **Sobisiak**, Walerian: Materiały Oskara Kolberga o ludowej kulturze materialnej wsi wielkopolskiej w świetle źródeł rękopiśmiennych XVIII w. In: Lud. 42. 1955 (1956). S. 143—199. [Beitr. O. Kolbergs z. materiellen Volkskult. d. großpoln. Dorfes i. Lichte handschriftl. Quellen d. 18. Jh.]
74. **Staniewicz**, W.: Niemiecki ruch młodzieżowy w Polsce w świetle dokumentów. In: Prz. zach. 14. 1958, 3. 180—193. [D. dt. Jugendbeweg. i. Polen i. Lichte von Dokumenten.]
75. **Strzemski**, M.: Znaczenie badań z zakresu historii kultury materialnej dla poznania tła przeobrażeń stosunków przyrodniczych w Wielkopolsce i na Kujawach. In: Stosunki klimat.-glebowe Wielkopól. Warsz. 1956. [D. Bedeut. d. Forsch. a. d. Geb. d. materiellen Volkskult. f. d. Erkenntnis d. Grundl. d. Wandl. d. physiogr. Verh. i. Großpolen u. Kujawien.]
76. **Szafran**, Przemysław: Przebieg granicy plemiennej pomorsko-wielkopolskiej między Brdą i Gdą. In: Zap. hist. 22. 1956, 1/3 (1957). S. 66—79. [M. engl. Zsfass.:] The course of the boundary line of the Pomeranian-Greater Poland tribe found between the Brda [Brahé] and the Gdą [Küddow] rivers. S. 338.
77. **Turczynowiczowa**, Maria: Badania etnograficzne Oskara Kolberga na obszarze Wielkiego Księstwa Poznańskiego. [M. 1 Bildn. u. 1 Einschl.-Kt.] In: Lud. 42. 1955 (1956). S. 200—215. [O. Kolbergs volkskd. Forsch. a. d. Geb. d. Großherzogtums Posen.]

IV. GESCHICHTE

1. Quellen; Geschichtsschreibung; Hilfswissenschaften

78. **Akta** sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. 1: 1572—1632. Cz. 1: 1572—1616. Wyd. Włodzimierz Dworzaczek. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. XXXVII, 491 S. [D. Sejmakten d. Woj. Posen u. Kalisch.] (Wyd. źródł. Kom. Hist. 12.)
79. **Haisig**, Marian: Pieczęcie i herb miasta Poznania. In: Dziesięć wieków Poznania. 1. Po. 1956. S. 322—329. [Siegel u. Wappen d. Stadt. Posen.]
80. **Paprocki**, Franciszek: Ujęcie historiografii. Ocena powstań. Historia Wielkopolski. In: Kwart. hist. 64. 1957, 4/5. S. 117—119. [D. Begriff. d. Historiogr. — Beurteil. d. Aufstände. — Gesch. Großpolens.]
81. **Wielkopolska** w świetle źródeł historycznych. Wybór tekstów źródłowych. (Red. Zdzisław Grot.) Po.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1958. 439 S., 6 Bildn., 4 Kt., 27 Taf. [Großpolen i. Lichte hist. Quellen. Auswahl v. Quellentexten.]

82. **Wierzchowiecki**, Alfons: Mennice i monety miasta Poznania. In: *Dziesięć wieków Poznania*. 1. Po. 1956. S. 330—336. [Münzstätten u. Münzen d. Stadt Posen.]
83. **Wisłocki**, Jerzy: Działalność Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za r. 1956. In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 3. 1957, 2. S. 329—331. [D. Tätigkeit d. Abt. Posen d. Poln. Hist. Ges.]

2. Vorgeschichte

84. **Bartkowski**, Tadeusz: O krajobrazie pierwotnym w rejonie Słupcy. *Considérations sur le paysage originaire de la region [!]* de Słupca. [M. 5 Abb. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7/8. 1957/58. S. 98—114.
85. **Chmielewski**, Kazimierz: Zwierzęce szczątki kostne z grodziska kultury łużyckiej w Słupcy. *Le matériel ostéologique animal de l'enceinte fortifiée de la civilisation lusacienne à Słupca*. [M. 7 Abb., Tab. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7/8. 1957/58. S. 115—136.
86. **Dąbrowski**, Jan, i Jacek Miśkiewicz: „Kraal“ z pierwszego okresu epoki brązu w Biskupinie, pow. Żnin. (A kraal from the early bronze age at Biskupin, distr. of Żnin.) [M. 4 Abb.] In: *Z Otchł. wieków*. 23. 1957, 4. S. 180—184.
87. **Gądzikiewicz**, Maria, Teresa Liana i Teresa Piętka: Sprawozdanie z badań osadnictwa łużyckiego w Biskupinie, pow. Żnin, w 1956 r. Report on an excavation of a Lusatian settlement at Biskupin, the Żnin district. [M. 8 Abb., 12 Taf., russ. u. engl. Zsfass.] In: *Wiad. archeol.* 24. 1957. S. 209—231.
88. **Gardawski**, Aleksander, Jan Dąbrowski, Róża Mikłaszewska i Jacek Miśkiewicz: Kraal z wczesnej epoki brązu w Biskupinie, pow. Żnin. A craal of the Iwno Culture at Biskupin, the Żnin district. [M. 12 Abb., 6 Taf., russ. u. engl. Zsfass.] In: *Wiad. archeol.* 24. 1957. S. 189—208.
89. **Hołowińska**, Zofia: Wczesnośredniowieczne grodzisko w Bonikowie w pow. kościańskim. Wyniki badań z l. 1951—1953. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1956. 86 S., 2 Taf., Abb., Pl. [E. frühmittelalt. Burganlage i. Bonikowo, Kr. Kosten. Forschungsergebn. d. J. 1951—53.] (Prace Kom. Archeol. 2, 1.)
90. **Jasnosz**, Stanisław: Materiały do wczesnośredniowiecznego hutnictwa w Wielkopolsce. [M. mehr. Zeichn.] In: *Spraw. archeol.* Nr. 4. 1957. S. 191—199. [M. engl. Zsfass.:] New contributions to the study on the early medieval metallurgy in Great Poland. S. 200—201.
91. **Jasnosz**, Stanisław: Wielkopolskie znaleziska celtyckiej ceramiki malowanej. Finds of the Celtic painted pottery in West Poland. [M. russ. u. engl. Zsfass.] In: *Wiad. archeol.* 25. 1958, 3. S. 223—232.
92. **Knapowska-Mikołajczykowa**, Aniela: Wczesny okres epoki brązu w Wielkopolsce. La première période de l'âge du bronze en Grande Pologne. [M. 131 Abb., 5 Kt.-Sk. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7. 1956 (1957). S. 31—115.
93. **Kostrzewski**, Bogdan: Cmentarzyska z okresu rzymskiego w Czaczu i w Kokorzynie w pow. kościańskim i w Pięckowie w pow. średzkim. Cimetières de la période romaine à Czacz et Kokorzyn, distr. de Kościan [Kosten] et à Pięckowo, distr. de Środa [Schroda]. [M. 39 Abb. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 6. 1955 (1956). S. 65—103.
94. **Kostrzewski**, Bogdan: Materiały do najdawniejszego osadnictwa na terenie Pyszącej w pow. śremskim. Matériaux pour l'étude du plus ancien habitat dans les environs de Pysząca, distr. de Śrem [Schrimm]. [M. 50 Abb. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 6. 1955 (1956). S. 30—64.

95. **Kostrzewski**, Bogdan: Sto lat działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Cent ans d'histoire du Musée archéologique de Poznań [Posen]. [M. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7. 1956 (1957). S. 1—30.
96. **Kostrzewski**, Józef: Z dziejów badań archeologicznych w Wielkopolsce. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1958. 46 S., Abb., Bildn., 1 Kt., franz. Zsfass. [Aus d. Gesch. d. archäol. Forsch. i. Großpolen.] (Popularnonauk. bibl. archeol. 3.)
97. **Kowiańska-Piaszykowa**, Mieczysława: Wyniki badań archeologicznych kurhanu III kultury unietyckiej w Łękach Małych w pow. kościańskim. Les résultats des fouilles du tumulus No III de la civilisation unéticienne à Łęki Małe, distr. de Kościan [Kosten]. [M. 30 Abb. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7. 1956 (1957). S. 116—139.
98. **Łuka**, Leon Jan: Nowe cmentarzyska kultury pomorskiej w Wielkopolsce. Nouveaux cimetières de la civilisation poméranienne en Grande Pologne. [M. 22 Abb., 1 Fundkt., 1 Taf. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 7/8. 1957/58. S. 150—178.
99. **Malinowski**, Tadeusz: Osadnictwo kultury łużyckiej wczesnej epoki żelaznej w Słupcy. Le habitat de la civilisation lusacienne du premier âge du fer à Słupca. [M. 112 Abb. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 8/9. 1957/58. S. 1—97.
100. **Rajewski**, Zdzisław: Biskupin — wykopaliska. Osiedle obronne sprzed 2500 lat. Warsz.: Sport i Turyst. 1957. 47 S., Abb. [Ausgrab. i. Biskupin. E. Wehrsiedl. a. d. Zeit vor 2500 J.]
101. **Rajewski**, Zdzisław: Osadnictwo w czasach pierwotnych w Biskupinie i okolicy. The primary settlement of Biskupin and its environs. [M. 9 Abb., 3 Taf., russ. u. engl. Zsfass.] In: *Wiad. archeol.* 24. 1957. S. 165—188.
102. **Rajewski**, Zdzisław: Osadnictwo ludności z kulturą „łużycką“ we wczesnym okresie epoki kamiennej żelaznej w Biskupinie i okolicy. (Ansiedlung der Bevölkerung mit „Lausitzer“ Kultur in der frühen Periode der Eisenzeit in Biskupin u. Umgebung.) [M. 9 Abb.] In: *Archeol. Polski*. 2. 1958, 1. S. 7—31.
103. **Tabaczyński**, Stanisław: Z badań nad wczesnośredniowiecznymi skarbami srebrnymi Wielkopolski. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1958. 69 S., Tab., Zsfass. [Aus Forsch. üb. frühmittelalt. Silberverwahr Funde Großpolens.] (PAN. Inst. Hist. Kult. Mat. — Pol. bad. archeol. 2.)
104. **Ziemlińska**, Włodzimiera: Cmentarzysko kultury „łużyckiej“ w Chojnie, pow. Szamotuły. Un cimetière de la civilisation lusacienne à Chojno, distr. de Szamotuły [Samter]. [M. 73 Abb., 5 Taf. u. franz. Zsfass.] In: *Fontes archaeol. Posnanienses*. 6. 1955 (1956). S. 1—29.

3. Politische Geschichte

105. **Cieślak**, Tadeusz: Prowincja „Pogranicze Poznańsko — Pruskie“ (1922—1938). In: *Zap. hist.* 21. 1955 (1956), 3/4. S. 154—159. [D. Prov. Grenzmark Posen-Westpr. 1922—38.]
106. **Czapliński**, Władysław: Wyprawa Wielkopolan na Nową Marchię w 1656 r. i układ w Sulęcinie. In: *Roczn. hist.* 23. 1957. S. 259—279. [D. Heereszug d. Großpolen i. d. Neumark i. J. 1656 u. d. Vertrag v. Zielenzig.]
107. **Ekkert**, Józef: Wspomnienia z południowej Wielkopolski. In: *Prz. zach.* 8. 1957, 6. S. 4—7. [Erinn. a. d. südl. Großpolen. (20. Jh.)]
108. **Gomolec**, Ludwik: Powstanie Wielkopolskie 1918—1919. Wyd. 2. (Red. Stanisław Mąderek.) Po.: Zarz. Okr. Zw. Bojown. o Wolność i Demokr. „Sport i Turyst.“ 1957. 77 S., Abb., Bildn., Kt. [D. Aufstand i. Großpolen 1918—19. 2. Aufl.]

109. **Gomułka**, Władysław: Władysław Gomułka odpowiada na pytania robotników poznańskich. Przemówienie na spotkaniu z załogą Cegielskiego w Poznaniu dnia 5 VI 1957. Warsz.: Książka i Wiedza 1957. 47 S. [W. G. antwortet auf d. Fragen d. Posener Arbeiter. Rede a. d. Versamml. d. Belegschaft d. Cegielski-Betriebes am 5. VI. 1957 i. Posen.]
110. **Hersch**, Jeanne: Les Procès de Poznan. [Posen]. In: Preuves. 6. 1956, 70. S. 21—34.
111. **Jakóbczyk**, Witold: Z dziejów propagandy hakatystycznej (1896—1914). In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i. Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 155—176. [M. dt. Zsfass.:] Aus d. Geschichte der Propaganda des Hakatismus 1896—1914. S. 176.
112. **Janoschek**, Georg: Grenzmark Posen — Westpreußen — die Traditionsprovinz. Wo stehen wir heute? [M. 2 Abb. u. 1 Sk.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 2. 1956. S. 85—89.
113. **Kubiak**, Stanisław: Z zagadnień polityki niemieckiej wobec Wielkopolski w przededniu powstania 27 XII 1918 r. In: Prz. zach. 14. 1958, 5. S. 1—22. [Aus d. Problemen d. dt. Politik gegenüber Großpolen am Vorabend d. Aufstandes v. 27. XII. 1918.]
114. **Lesiński**, Henryk: Kontakty handlowe Wielkopolski z Pomorzem Zachodnim w XIV—XV w. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 4. 1958, 1. S. 49—72. [M. dt. Zsfass.:] Die Entwicklung der Handelsbeziehungen Großpolens mit Pommern im 14. u. 15. Jh. S. 72—73.
115. **Łukaszewicz**, Witold: Rada robotniczo-żołnierska w Poznaniu (1918—1919). Bydg.: Woj. Kom. Obchodu 40-lecia Wielkiej Paźdz. Rewol. Socjalist. w Rosji 1957. 51, VIII S. [Mschr.] [D. Arbeiter- u. Soldatenrat i. Posen. 1918—19.]
116. **Paprocki**, Franciszek: Materiały archiwalne do historii Polski w archiwach NRD (ze szczególnym uwzględnieniem Wielkopolski i Pomorza). [M. 2 Taf.] In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 327—353. [M. dt. Zsfass.:] Archivmaterial zur Geschichte Polens i. d. Archiven der DDR [m. bes. Berücks. d. Gesch. Großpolens u. Pommerellens.] S. 353.
117. **Powstanie wielkopolskie 1918—1919**. Praca zbior. pod red. Kazimierza Piwarskiego. Zespół autorski: Zdzisław Grot, Władysław Markiewicz [u. a.] (Po.:) Wyd. Pozn. (1958). 230 S., 1 Kt. i. T., Pl., Schriftt. [Umschlagt.:] W 40-lecie czynu powstańczego Poznania i Wielkopolski. [D. großpoln. Aufstand 1918—19.]
118. **Rogala**, Władysław: Życie i walka wsi wielkopolskiej w l. 1919—1925. (Warsz.): Lud. Spółdz. Wyd. 1956. 186 S. [Leben u. Kampf d. großpoln. Dorfes i. d. J. 1919—25. (Schriftt. S. 184—186.)]
119. **Staszewski**, Jacek: Rada robotniczo-żołnierska w Bydgoszczy (1918—1919). Bydg.: Woj. Kom. Obchodu 40-lecia Wielkiej Paźdz. Rewol. Socjalist. w Rosji 1957. 84 S. [Mschr.] [D. Arbeiter- u. Soldatenrat i. Bromberg. 1918—19.]
120. **Szumowski**, Zbigniew, i Kazimierz Wajda: Pomorze Gdańskie i Wielkopolska w początkach okresu imperializmu. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 3. 1957, 1. S. 9—31. [D. Danziger Pommerellen u. Großpolen am Beginn d. Zeit d. Imperialismus.]
121. **Topolski**, Jerzy: Gospodarstwo wiejskie w dobrach arcybiskupstwa gnieźnieńskiego od XVI do XVIII wieku. (L'économie rurale dans les domaines de l'archevêché de Gniezno du XVI au XVIII siècle.) Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. VIII, 434 S., Abb., Tab., Schriftt. S. 388—401, franz. Zsfass. (Bad. z dz. społ. i gosp. 42.)
122. **Wąsicki**, Jan: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. Po.: Wyd. Pozn. (1957). 188 S., Abb., Bildn., 1 Kt. [D. Kościuszeko-Aufstand i. Großpolen.]

123. **Wąsicki**, Jan: Powstanie 1806 r. w Wielkopolsce. (Po.:) Wyd. Pozn. (1958). 123 S. [D. Aufstand d. J. 1806 i. Großpolen.]
124. **Wisłocki**, Jerzy: Walka z najazdem szwedzkim w Wielkopolsce w. 1. 1655—56. [M. 6 Abb. a. Taf.] In: *Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom.* 2. 1956, 2 (1957). S. 53—77. [M. dt. Zsfass.:] Der Kampf mit dem schwedischen Überfall in Großpolen in den Jahren 1655—1657. S. 77—78.

V. ORTSGESCHICHTE

125. Dalbor, Witold: Wczesnośredniowieczny gród w Gnieźnie. [M. 2 Pl. u. 58 Zeichn.] In: *Światowit*. 21. 1955. S. 161—246. [D. frühmittelalt. Burg i. **Gnesen**.]
126. Grot, Zdzisław, i Marian Mika: Kępno. 1. Kępno w epoce feudalnej. 2. Kępno w epoce kapitalistycznej. [M. Abb. u. 1 Einschl.-Kt.] In: *Studia z hist. budowy miast pol. Warsz.* 1957. S. 139—150. [**Kempen**.]
127. Kurnatowski, Stanisław: Z badań nad dawnymi dziejami Międzyrzecza Wielkopolskiego. [M. 3 Abb.] In: *Z Otchł. wieków*. 23. 1957, 1. S. 13—20. [Aus Forsch. üb. d. alte Gesch. d. Ortes **Meseritz**.]
128. Szkic miasta Ostrowa Wlkp. Ostrów Wlkp.: *Pol. Tow. Hist.* 1958. 8 S. [Skizze d. Stadt **Ostrowo**.]
129. Muz. Nar. w Poznaniu. — Dziesięć wieków Poznania. 1—3. Po.-Warsz.: Sztuka 1956. 1. Dzieje społeczno-gospodarcze. 344 S., 124 Abb. u. Kt.-Sk. a. Taf. — 2. Kultura umysłowa, literatura, teatr, i muzyka. 311 S., 140 Abb. a. Taf. — 3. Sztuki plastyczne. 349 S., 233 Abb. a. Taf. [10 Jh. **Posen**. 1. Sozial- u. Wirtschaft.-Gesch. — 2. Geist. Kult., Lit., Theater- u. Musikwesen. — 3. Bild. Künste.]
130. Grot, Zdzisław, Franciszek Paprocki: Szkice poznańskie 1794—1864. Warsz.: Wiedza Powszechna 1957. 218 S., Abb., 1 Plan, Bildn. [**Posener** Skizzen 1794—1864.]
131. Hensel, Witold: Poznań w zaraniu dziejów. Od paleolitu do połowy XIII wieku n. e. Wr.: *Zakł. Nar. im. Ossol.* 1958. 197 S., Abb., 5 Kt., 2 Pl., 2 Taf., franz. Zsfass. [**Posen** am Vorabend d. Gesch. Vom Paläolithikum b. z. Mitte d. 13. Jh.] (Pol. Tow. Archeol.-Popularnonauk. bibl. archeol. 2.)
132. Informator miasta Poznania. [Po.:] Kom. Bud. Parku Kult. (1956). 91 S., 16 Taf., 1 Pl. [Führer durch d. Stadt **Posen**.]
133. Kielczewska-Zaleska, Maria: O położeniu topograficznym miasta. [M. 6 Abb.] In: *Geogr. w szkole*. 6. 1953. S. 237—245. [D. topogr. Lage d. Stadt. (**Posen**.)]
134. Mika, Marian J.: Materiały archiwalne do dziejów miasta Poznania. In: *Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom.* 2. 1956, 2 (1957). S. 313—327. [M. dt. Zsfass.:] Archivmaterial zur Geschichte der Stadt **Posen**. S. 328.
135. Poznań. (Oprac. graf., obwol., okł. i k. tyt. Maria Dolna. Fot. Aleksander Holas [u. a.] Po.:) Wyd. Pozn. (1958). 151 S. [**Posen**. (Bildbd.)]
136. Rühle, Siegfried: Große Söhne der Stadt **Posen**. In: *Ostdt. Monatshefte*. 24. 1958, 5. S. 270—278.
137. Alfabetyczny spis ulic i placów miasta Poznania. Po. 1956: (Zakł. Graf. im. M. Kasprzaka). 159 S. [Alphab. Verz. d. Straßen u. Plätze d. Stadt **Posen**. (N. f. D.)]
138. Wąsicki, Jan: Opis Poznania z 1793 r. In: *Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom.* 2. 1956, 2 (1957). S. 405—423. [M. dt. Zsfass.:] Die Beschreibung Poznan's [**Posens**] aus dem J. 1793. S. 424.
139. Gruchman, Bohdan: Kierunki rozwoju gospodarczego Piły przed i po II wojnie światowej. In: *Prz. zach.* 13. 1957, 3. S. 155—164. [Tendenzen d. wirtschaftl. Entw. d. Stadt **Schneidemühl** vor u. nach d. Zweiten Weltkrieg.]
140. Krokowski, Stanisław: Piła, miasto Stanisława Staszica. Piła: Prez. Miejs. Rady Nar. 1956. 101 S., Abb., Bildn. [**Schneidemühl**, d. Stadt d. St. Staszic.]

141. Biskup, Marian, i Maria Zdzitowiecka: Sztum. 1. Miasto w czasach feudalnych. 2. Miasto nowożytne. 3. Obecna zabudowa miasta. [M. Abb. u. Zeichn.] In: Studia z hist. budowy miast pol. Warsz. 1957. S. 237—253. [Stuhm.]

VI. WIRTSCHAFT

142. Baraniak, Leszek, Edmund Stęszewski: Zagadnienia gospodarki wodnej w rozwoju i rozmieszczeniu przemysłu woj. poznańskiego. In: Prz. geogr. 28. 1956, 1. S. 143—151. [M. engl. Zsfass.:] Problems of the water resources management in connection with the distribution of industry in the voivodeship of Poznań [Posen]. S. 152.

143. Barciński, Florian: Okręg przemysłowy konińsko-turecki. [M. 1 Sk.] In: Geogr. w szkole. 11. 1958, 6. S. 281—287. [D. Ind.-Bezirk Konin-Turek.]

144. Borowski, Stanisław: Rozwój mechanizacji pracy w rolnictwie Wielkopolski w latach 1823—1890. [M. 30 Abb. u. 6 Kartogr.] In: Roczn. dz. społ. i gosp. 18. 1956 (1957). S. 131—230. [M. franz. Zsfass.:] Le développement de la mécanisation du travail dans l'agriculture de la Grande Pologne dans les années 1823—1890. S. 231—234.

145. Browicz, K[azimierz], W. Bugała: Mały przewodnik po Arboretum Kórnickim. Kórnik: Zakł. Dendrol. i Pomol. PAN 1958. 22 S., 16 Pl., 22 Taf. [Kleiner Führer durch d. Baumschule Kórnik.]

146. Burszta, Józef: Dawne budownictwo „na sochy“ w Wielkopolsce i jego zanik. [M. 9 Abb.] In: Kwart. hist. kult. mat. 5. 1957, 3/4. S. 519—550. [M. engl. Zsfass.] Ancient „pillar“ building in Great Poland and its decay. S. 712.

147. (Danecki, Adam, Maciej Gryfin:) Co nowego na poznańskiej wsi? Po.: KW PZPR 1957. 112 S., Bildn. [Was gibt es Neues a. d. Posener Land?]

148. X [Dziesięcio]-lecie Powiatowego Związku Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska“ w Lesznie, 24 IV 1948 r. — 24 IV 1958 r. (Oprac. zbior.: Stanisław Kochański [u. a.] Leszno: (Zakł. Prod. Skryptów Politechn. Pozn.) 1958. 58 S. [Mschr.] [Ein Jahrzehnt Kreisverb. d. Gemeindegenossenschaften „Bäuerl. Selbsthilfe“ i. Lissa, 24. IV. 1948—24. IV. 1958.]

149. Grot, Zdzisław: Niektóre dane charakteryzujące życie gospodarcze Poznania w latach 1870—1918. In: Dziesięć wieków Poznania. 1. Po. 1956. S. 162—166. [Einige d. Wirtschaftsleben Posens i. d. J. 1870—1918 charakterisierende Tatsachen.]

150. Gruchman, B.: Wstępne prace nad perspektywicznym planem rozwoju Wielkopolski. (Introductory studies connected with the long range plan for the Poznań [Posen] region.) In: Gospodarka planowa. 12. 1957, 10. S. 60—62.

151. Julileusz spółdzielczości wiejskiej powiatu gnieźnieńskiego. 50 lat pracy. (1906—1958.) Gniezno: Pow. Zw. GS „Samopomoc Chłop.“ 1958. 101 S., Abb., Bildn., Tab., Taf. [Mschr.] [Jubil. d. ländl. Genossenschaftswesens d. Kr. Gnesen. 50 J. Arbeit.]

152. Kaj, Józef: Sieć tarlisk ochronnych w dorzeczu Warty. A network of protected spawning grounds in the Warta [Warthe] river basin. [M. 1 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Ochrona przyrody. 25. 1958. S. 96—110.

153. Katalog. XXV Międzynarodowe Targi w Poznaniu 17 VI 1956 — 1 VII 1956. Warsz.: (Wyd. Handlu Zagr.) 1956. 1023 S., 24 Taf., zahlr. Abb. [Kat. d. 25. Internat. Posener Messe v. 17. VI.—1. VII. 56.]

154. Katalog. XXVI Międzynarodowe Targi w Poznaniu 9 VI 1957 — 23 VI 1957. Po.: Zarz. Międzynar. Targów Pozn. 1957. 1459 S., Abb., 1 Pl., 42 Taf. [Kat. d. 26. Internat. Posener Messe v. 9. VI.—23. VI. 57.]

155. **Łuczak**, Czesław: Technika cukrownicza w Wielkopolsce w 1. 1820—1881. [M. 10 Abb.] In: Kwart. hist. kult. mat. 4. 1956, 1. S. 36—61. [M. engl. Zsfass.:] The technology of sugar production in Great Poland. (1820—1881.) S. 200—201.
156. **Majewski**, Jan: Gospodarstwo folwarczne we wsiach miasta Poznania w 1. 1582—1644. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. VII, 383 S., 1 Kt., Tab. [D. Vorwerkswirtsch. i. d. Dörfern d. Stadt Posen i. d. J. 1582—1644.] (Bad. z dz. społ. i gosp. 41.)
157. (**Mika**, Marian J., Zbigniew Mika, Wiesław Porzycki:) 500 lat cechu ślusarzy i rzemiosł pokrewnych w Poznaniu. Po.: (Wyd. Pozn.) 1958. 158 S., Abb., Bildn. [500 J. Innung d. Schlosser u. verwandter Gewerbe i. Posen.]
158. **Skrzek**, Mieczysław: Technika uprawy buraka cukrowego w Wielkopolsce przed r. 1870. [M. 13 Abb.] In: Kwart. hist. kult. mat. 4. 1956, 1. S. 12—35. [M. engl. Zsfass.:] The cultivation of sugar beet in Great Poland in the XIXth century until 1870. S. 198—199.
159. **Szymański**, Wojciech: Kontakty handlowe Wielkopolski w IX—XI wieku. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. 96 S., S. 241—332, Schriftt., 8 Taf., franz. u. russ. Zsfass. [Handelsbezieh. Großpolens i. 9. b. 11. Jh.] (Prace Kom. Archeol. 2, 3. — Pozn. Tow. Przyj. Nauk.)
160. **Topolski**, Jerzy: Rozwój latyfundium arcybiskupstwa gnieźnieńskiego od XVI do XVIII wieku. Po.: Pozn. Tow. Przyj. Nauk 1955. VI, 161 S., 1 Kt., 3 Taf. [D. Entw. d. Großgrundbesitzes d. Erzbistums Gnesen v. 16.—18. Jh.]
161. **Topolski**, Jerzy: Rybołówstwo i gospodarstwo rybne w XVI—XVIII w. na terenie latyfundium arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. In: Studia z dz. gosp. wiejsk. 1. 1957. S. 179—197. [Fischfang u. Fischwirtsch. i. 16. b. 18. Jh. auf d. Besitz d. Erzbistums Gnesen.]
162. **Ziółkowski**, Janusz: Uczestnictwo Niemieckiej Republiki Federalnej w Targach Poznańskich na tle rozwoju polsko-niemieckich stosunków handlowych. In: Prz. zach. 12. 1956, 9/10. S. 118—138. [D. Teilnahme d. Dt. Bundesrep. a. d. Posener Messe a. Gr. d. Entw. d. dt.-poln. Handelsbezieh.]

VII. SOZIALGESCHICHTE

163. **Baranowski**, Bohdan: Gospodarstwo chłopskie i folwarczne we wschodniej Wielkopolsce w XVIII wieku. Warsz.: Państw. Wyd. Nauk. 1958. 265 S., Tab. [D. Bauern- u. Vorwerkswirtsch. i. östl. Großpolen i. 18. Jh.]
164. **Borowiak**, Jan: Stan posiadania gospodarstw chłopskich w królewstwach powiatu konińskiego na schyłku XVIII w. In: Roczn. dz. społ. i gosp. 18. 1956 (1957). S. 239—283. [M. franz. Zsfass.:] L'état de possession des tenures paysannes dans les domaines royaux du district de Konin vers la fin du XVIIIe siècle. S. 284—285.
165. **Czwojdrak**, Tadeusz, i Zenon Żak: Przemysł propinacyjny i karczmarstwo w dobrach biskupa poznańskiego w XVII i XVIII w. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 79—107. [M. dt. Zsfass.:] Die Kruggerechtigkeit u. das mit ihr verbundene Gewerbe auf den Gütern des Posener Bischofs im 17. u. 18. Jh. S. 107—108.
166. **Danileczuk**, Bolesław: Ruch robotniczy w Wielkopolsce (1908—1918). Bydg.: Woj. Kom. Obchodu 40-lecia Wielkiej Paźdz. Rewol. Socjalist. w Rosji 1957. 70 S. [Maschr.] [D. Arbeiterbeweg. i. Großpolen i. d. J. 1908—18.]
167. **Gentzen**, Felix-Heinrich: Der Posener Schulstreik 1906/07. [M. Tab.] In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 177—245.
168. **Głapa**, Adam: Zagadnienie rozwarstwienia wsi wielkopolskiej w XIX w. w świetle opisów odzieży ludowej Oskara Kolberga. [M. 25 Abb.] In: Lud. 42.

- 1955 (1956). S. 69—114. [D. Probl. d. Schichtung d. großpoln. Dorfes i. Lichte v. Dr. Kolbergs Beschreib. d. volkstüm. Kleidung.]
169. **Gomolec**, Ludwik: Strajki szkolne w ziemi leszczyńskiej w latach 1890—1907. In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 3. 1957, 2. S. 157—173. [M. dt. Zsfass.:] Schulstreike im Lissaer Land in den Jahren 1890—1907. S. 173—174.
170. **Gomolec**, Ludwik: Strajki szkolne w Poznańskim w l. 1901—1907. Po.: (Zarz. Zw. Zaw. Nauczyc.) 1956. 31 S., Abb., Bildn. [Schulstreike i. Posener Land i. d. J. 1901—07.]
171. **Jakóbczyk**, W[itold]: Badania nad historią ruchu robotniczego w Wielkopolsce. In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 4. 1958, 1. S. 506—507. [Forsch. üb. d. Gesch. d. Arbeiterbeweg. i. Großpolen.]
172. **Labuda**, Gerard: Rozruchy chłopskie na pograniczu wielkopolsko — pomorskim w r. 1651. In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 2. 1956. S. 9—28. [Bauernunruhen i. großpoln.-pomm. Grenzgeb. i. J. 1651.]
173. **Łukaszewicz**, Witold: Oddziaływanie rewolucji 1905—1907 na Wielkopolskę i Pomorze Wschodnie. [M. Tab.] In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 3. 1957, 1. S. 33—80. [D. Einwirk. d. Revol. 1905/07 a. Großpolen u. d. östl. Pommerellen.]
174. **Marczewski**, Jerzy: Zmiany polityczne wśród polskiej burżuazji Poznańskiego (1900—1907). In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 3. 1957. 1. S. 183—195. [Polit. Wandlungen innerhalb d. poln. Bürgertums d. Posener Landes i. d. J. 1900—07.]
175. **Materiały** do dziejów chłopca wielkopolskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Z ksiąg grodzkich wyboru dokonał i wyd. Janusz Deresiewicz. 1: Woj. poznańskie. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1956. XVI, 490 S., 1 Kt. [Beitr. z. Gesch. d. großpoln. Bauerntums i. d. 2. Hälfte d. 18. Jh. 1: D. Woj. Posen.]
176. **Materiały** do dziejów chłopca wielkopolskiego w drugiej połowie XVIII w. Z ksiąg grodzkich wyboru dokonał i wyd. Janusz Deresiewicz. 2. Woj. gnieźnieńskie. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1956. VIII, 412 S., 1 Kt. [Beitr. z. Gesch. d. großpoln. Bauerntums i. d. 2. Hälfte d. 18. Jh. 2: D. Woj. Gnesen.]
177. **Materiały** do dziejów chłopca wielkopolskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Z ksiąg grodzkich wyboru dokonał i wyd. Janusz Deresiewicz. 3: Woj. kaliskie. Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1957. VI, 504 S., 1 Kt., [Beitr. z. Gesch. d. großpoln. Bauerntums i. d. 2. Hälfte d. 18. Jh. 3: D. Woj. Kalisch.]
178. **Miedziński**, Florian: Strajk powszechny w Gnieźnie w maju 1905 r. In: *Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom.* 3. 1957, 1. S. 157—181. [D. Gnesener Generalstreik i. Mai 1905.]
179. **Nasarski**, Peter E.: Deutsche Jugendbewegung u. Jugendarbeit in Polen 1919—1939. Würzb.: Holzner Verl. 1957. XVIII, 134 S. (Ostdt. Beitr. a. d. Gött. Arbeitskr. 6.)
180. **Paprocki**, Franciszek: Echa rewolucji 1905—1907 r. w zasobie Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Poznaniu. In: *Archeion*. 26. 1956. S. 110—118. [Widerhall d. Revol. 1905—07 i. Bestand d. Staatl. Woj.-Archivs i. Posen.]
181. **Rogala**, Władysław: Strajki proletariatu rolnego Wielkopolski w latach 1919—1922. In: *Roczn. dz. społ. i gosp.* 18. 1956 (1957). S. 289—309. [M. franz. Zsfass.:] Les grèves du prolétariat agraire de la Grande Pologne dans les années 1919—1922. S. 310—311.
182. **Rogala**, Władysław: Szkice z życia robotników rolnych Wielkopolski (w latach:) 1919—1957. Po.: (Zarz. Okręg. Zw. Zaw. Prac. Roln.) 1957. 116 S., Abb., Bildn. [Skizzen a. d. Leben d. landwirtsch. Arbeiter Großpolens i. d. J. 1919—57.]

183. **Śreniowski**, Stanisław: Uwłaszczenie chłopów w Poznańskim. (The land tenure reform in Poznańskie [Posener Land].) In: Prz. nauk hist. i społ. 5. 1954 (1955). S. 168—206.
184. **Staszewski**, Jacek: Dywersyjna działalność kleru katolickiego w okresie rewolucji 1905—1907 w Wielkopolsce. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 3. 1957, 1. S. 207—217. [Sabotagetätigkeit d. kath. Klerus z. Z. d. Revol. 1905/07 i. Großpolen.]
185. **Szumowski**, Zbigniew: Ruch robotniczy w Poznaniu do 1918 r. In: Dziesięć wieków Poznania. 1. Po. 1956. S. 167—204. [D. Arbeiterbeweg. i. Posen b. z. J. 1918.]
186. **Topolski**, Jerzy: Położenie i walka klasowa chłopów w XVIII w. w dobrach arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Warsz.: Państw. Wyd. Nauk. 1956. 301 S. [D. Lage u. d. Klassenkampf d. Bauern i. 18. Jh. a. d. Gütern d. Erzbistums Gnesen.]
187. **Wajda**, Kazimierz: Strajk szkolny lat 1906—1907 na wsi wielkopolskiej i pomorskiej. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 3. 1957, 1. S. 291—309. [D. Schulstreik d. J. 1906—07 i. großpoln. u. pommerell. Dorf.]

VIII. GEISTIGES UND KULTURELLES LEBEN

1. Kulturgeschichte

188. **Grot**, Zdzisław: Życie umysłowe w latach 1793—1870. In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 69—83. [D. geist. Leben i. d. J. 1793—1870 (d. Stadt Posen).]
189. **Grot**, Zdzisław: Życie umysłowe w latach 1870—1918. In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 149—155. [D. geist. Leben i. d. J. 1870—1918 (d. Stadt Posen).]
190. **Krzyżaniokowa**, Jadwiga: Wczesnofeudalna kultura umysłowa i artystyczna Wielkopolski. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1956. 124 S. [D. frühfeudale geist. u. künstler. Kult. Großpolens.] (Wyd. pop.-nauk. Kom. Hist. PTPN. 2.)
191. **Lehman**, Janusz: Rozwój kultury umysłowej Poznania w Polsce Ludowej. In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 163—180. [D. Entw. d. geist. Kult. Posens i. Volkspolen.]
192. **Skorupska**, Zofia: Życie umysłowe i literackie do 1793 r. In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 6—52. [D. geist. u. liter. Leben b. z. J. 1793. (Betr. Posen).]
193. **Życie umysłowe i literatura (w Poznaniu)**. [Verf.:] Zofia Skorupska [u. a.] In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 6—180. [Geist. Leben u. Lit. i. Posen.]

2. Wissenschaft und Forschung

194. **Die Arbeit** des Posener West-Instituts. (Ausg. a. „Prz. zach.“ 12. 1956, 9/10. S. 193—205.) In: Wiss. Dienst f. Ost-Mitteur. 7. 1957, 2. S. 38—47.
195. **Dworzaczkówna**, Jolanta, i Włodzimierz Dworzaczek: Poznańskie środowisko naukowe. (Milieu scientifique de Poznań [Posen].) In: Kwart. hist. 65. 1958, 2. S. 633—644.
196. **Gołębiowski**, Stanisław Zbigniew: Królewska Niemiecka Akademia w Poznaniu w latach 1903—1918. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 3. 1957, 2. S. 189—200. [M. dt. Zsfass.:] Die Deutsche Königliche Akademie zu Posen in den Jahren 1903—1918. S. 201.
197. **Gołębiowski**, Stanisław Zbigniew: Starania polskie o uniwersytet w Poznaniu w XIX wieku. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 3. 1957, 2. S. 29—57. [M. dt. Zsfass.:] Polnische Bemühungen im 19. Jh. um eine Universität in Poznań [Posen]. S. 58.

198. (Groß, Zdzisław, Przemysław Michałowski, Michał Witkowski:) Sto lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Album. Po.: (PTPN) 1957. XVIII, 117 S., Bildn., Kt. [Umschlagt.:] Sto lat nauki w Wielkopolsce. 1857—1957 PTPN. [100 J. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss. Album.]
199. Jakóbczyk, Witold: Towarzystwo Oświaty Ludowej w Poznańskim 1872—1878. In: Roczn. hist. 23. 1957. S. 581—605. [D. Volksbildungsverein i. Posen 1872—78.]
200. Jordan, Zbigniew: Stulecie Poznańskiego Twa Przyjaciół Nauk. In: Kultura. 1958, 1/2. S. 100—119. [Ein Jh. d. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss.]
201. Karczewska-Markiewicz, Zofia: Życie naukowe i literatura w latach 1918—1939. In: Dziesięć wieków Poznania. 2. Po. 1956. S. 156—162. [D. geist. Leben u. d. Lit. i. d. J. 1918—39 (d. Stadt Posen).]
202. Kronika Uniwersytetu Poznańskiego. Za lata akad. 1945—1954/55. (Red. Janusz Deresiewicz.) Po.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1958. 979 S., 4 Bildn., 6 Taf., Schriftt. [Chronik d. Univ. Posen f. d. Studienjahre 1945—1954/55.]
203. Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Za r. szk. 1955/56 za rektoratu Jerzego Suszko. Po. 1957: (Pozn. Druk. Nauk.) 214 S., 2 Bildn. [Chronik d. A. Mickiewicz-Univ. i. Posen f. d. Studienjahr 1955/56.]
204. Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Za r. szk. 1956/57 za rektoratu Alfonsa Kłafkowskiego i Otwarcie r. szk. 1957/58 w dniu 1 paźdz. 1957 r. (Red. Janusz Deresiewicz.) Po.: (Państw. Wyd. Nauk.) 1958. 275 S., 1 Bildn. [Chronik d. A. Mickiewicz-Univ. i. Posen f. d. Studienjahr 1956/57.]
205. Księga pamiątkowa w stulecie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. 667 S., 14 Bildn., 2 lose Kt. u. mehr. Kt. i. T., 1 Tab., 18 Taf. [Festschr. z. Einhundertjahrfeier d. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss.] (Roczn. hist. 23. 1957.)
206. Paprocki, Franciszek, Karol Marian Pospieszalski: „Reichsuniversität Posen.“ In: Prz. zach. 12. 1956, 7/8. S. 275—299.
207. Sesja naukowa (Pol. Tow. Hist.) 1905/07 w Poznaniu (16 i 17 grudnia 1955 r.) (Red. Witold Jakóbczyk. Rys. Zygmunt Świerczyński.) Po.: Państw. Wyd. Nauk. 1957. 333 S. [Wiss. Sitz. d. Poln. Hist. Ges. 1905/07 i. Posen am 16. u. 17. Dez. 1955.] (Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom. 3, 1.)
208. Skład Uniwersytetu w r. akad. 1955/56. Wg stanu na dzień 31 XII 1955. (Uniw. im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.) Po. 1956: (Pozn. Druk. Nauk.) 80 S. [Personalbestand d. A. Mickiewicz-Univ. i. Studienjahr 1955/56 nach d. Stand v. 31. XII. 1955.]
209. Skład Uniwersytetu w r. akad. 1956/57. Wg stanu na dzień 31 XII 1956. (Uniw. im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.) Po. 1957: (Pozn. Druk. Nauk.) 84 S. [Personalbestand d. A. Mickiewicz-Univ. i. Studienjahr 1956/57 nach d. Stand v. 31. XII. 1956.]
210. Sprawy oświatowe województwa poznańskiego. 2. Po.: Prez. Woj. Rady Nar. 1956. 76 S., Abb., Bildn. [Bildungsfragen d. Woj. Posen.]
211. Statut Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Uchwalony na walnym zebraniu 14. VI 1957. Po.: PTPN 1958. 16 S. [Die a. d. Hauptversamml. v. 14. VI. 1957 genehmigten Satzungen d. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss.]
212. 7 [Siedem] lat Technikum Statystycznego w Poznaniu 1951—1958. ([Po.] 1958: Pozn. Zakł. Graf.) 55 S., Abb., Bildn. [7 J. Technikum f. Statistik i. Posen 1951—58.]

213. **Swart**, Friedrich: Leo Wegener u. die Historische Gesellschaft für Posen. In: ZfO. 5. 1956, 3. S. 393—395.
214. **Witkowski**, Michał: 100 lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i jego zbiorów. Przewodnik po wystawie jubileuszowej. Po. 1957; (Pozn. Zakł. Graf.) 33 S., Bildn., 12 Taf. [100 J. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss. u. ihrer Sammlungen. Führer durch d. Jubiläumsausst.]
215. **Wojciechowska**, Maria: Rola kulturotwórcza Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. In: Kult. i społeczeństwo. 2. 1958, 1. S. 103—118. [D. kultur-schöpferische Bedeut. d. Posener Ges. d. Freunde d. Wiss.]

3. Schulwesen

216. **Breyer**, Richard: Die Schule mit dem Nobelpreis. [M. 1 Abb.] In: Jb. Weichsel-Warthe. 3. 1957. S. 75—79. [D. Thomas Mann-Schule i. Oborki.]
217. **Burzyński**, Stanisław: Oświata w województwie bydgoskim w okresie Polski Ludowej (1945—1954). [M. zahlr. Diagr. u. Sk.] In: Zap. hist. 21. 1955, 1/2 (1956). S. 159—197. [M. engl. Zsfass.:] Education in the province of Bydgoszcz [Bromberg] in People's Poland (1945—1954). S. 352.
218. **Michalski**, Stanisław: Realizacja powszechnego nauczania w województwie poznańskim w okresie międzywojennym. [M. zahlr. Tab.] In: Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom. 3. 1957, 2. S. 203—251. [M. dt. Zsfass.:] Die Durchführung des Volksschulunterrichts in der Wojewodschaft Poznań [Posen] in der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen. S. 252—253.
219. **Sesja naukowa** w Lesznie w czterechsetną rocznicę powstania Gimnazjum i w trzechsetną wydania „Opera didactica omnia“ J. A. Komeńskiego. (28—29 września 1956 roku. Wyd. 1. Red. Lukasz Kurdybacha.) Wr.: Zakł. Nar. im. Ossol. 1957. 278 S., 1 Tab. [Wiss. Sitz. i. Lissa i. P. a. Anlaß d. 400jähr. Best. d. Gymnasiums u. d. 300jähr. Wiederkehr d. Veröff. d. „Op. didact. omnia“ v. J. A. Komenský. Sitz. v. 28.—29. Sept. 1956.]
220. **Skopowski**, Czesław: Stan szkolnictwa powszechnego i wychowania przed-szkolnego w okręgu szkolnym poznańskim w 1924 roku. In: Studia i mat. do dz. Wielkopol. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 429—442. [D. Stand d. Volksschulwesens u. d. Vorschulerzieh. i. Schulbez. Posen i. J. 1924.]
221. **Weigelt**, Fritz: Das Weichsel-Wartheland im Unterricht. In: Ostdeutschl. i. Unterr. Düss. 1956. S. 92—115.
222. Wojewódzki **Zjazd Oświatowy** w Poznaniu, 8—9 IV 1957. Referaty, uchwała dyskusja. Po.: Zarz. Okr. Zw. Nauczyc. (1957). 134 S. [Woj.-Tagung f. Bildungs-fragen i. Posen, 8.—9. IV. 1957. Ber., Beschlußfass. u. Diskussion.]

4. Archiv-, Bibliotheks- und Museumswesen

223. **Akta** rad narodowych województwa poznańskiego w pierwszym dziesięcioleciu Polski Ludowej. In: Archeion. 25. 1956. S. 47—63. [D. Akten d. National-räte d. Woj. Posen i. 1. Jahrzehnt Volkspolens.]
224. **Kaczmarczyk**, Kazimierz: Straty archiwalne na terenie Poznania w l. 1939—1945. In: Archeion. 27. 1957. S. 65—93. [M. franz. Zsfass.:] Les pertes des archives de ville de Poznań [Posen]. S. 424.
225. **Stojanowski**, Józef: Los Archiwum b. prowincji pruskiej „Provinz Grenzmark Posen-Westpreußen“ (Marchia Graniczna Poznań-Prusy Zachodnie). In: Archeion. 27. 1957. S. 95—118. [M. franz. Zsfass.:] L'histoire de l'ancienne province prussienne soi-disant „Prov. Grenzmark Posen-Westpreußen“. S. 424.

226. **Baumgart**, Jan: Biblioteka Uniwersytecka pod rządami „Reichsuniversität“. In: Prz. zach. 12. 1956, 7/8. S. 300—309. [D. Univ.-Bibl. z. Z. d. Bestehens d. „Reichsuniv.“]
227. **Biblioteki** województwa poznańskiego w latach 1945—1954. Praca zbior. (Red. Janina Gruszecka. Kom. red.: Zdzisław Grot, Zofia Kawecka, Józef Kwiatek i Leon Pawlak.) Warsz.: Stow. Bibliotekarzy Pol. 1956. 216 S., Abb., 1 Kt., Tab. [D. Bibliotheken d. Woj. Posen i. d. J. 1945—54.]
228. **Grot**, Zdzisław: Rys historyczny bibliotek wielkopolskich. In: Biblioteki woj. pozn. w l. 1945—1954. Warsz. 1956. S. 5—21. [Hist. Abriß d. Bibliotheken Großpolens.]
229. **Informacje** dla korzystających ze zbiorów Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej. Po. 1957: (Pozn. Druk. Nauk.) 14 S., Abb. [Mitt. f. d. Benutzer d. Sammlungen d. Hauptbibl. d. Posener Techn. Hochsch.]
230. **Leja**, J.: Wewnątrzzakładowe i seminaryjne kształcenie bibliotekarzy w woj. bydgoskim. In: Bibliotekarz. 24. 1957. S. 167—171. [Innerbetriebl. u. seminarist. Ausbild. d. Bibliothekare i. d. Woj. Bromberg.]
231. **Narweysz**, A.: Formy pracy z czytelnikiem w bydgoskich bibliotekach dla dzieci i młodzieży. In: Bibliotekarz. 22. 1955. S. 293—299. [Formen d. Beschäftig. m. d. Bibliotheksbenutzern i. Bromberger Kinder- u. Jugendbüchereien.]
232. **Pawlak**, Leon: Powszechne biblioteki publiczne. [M. 7 Abb., 1 Kt.-Sk. u. 12. Tab.] In: Biblioteki woj. pozn. w l. 1945—1954. Warsz. 1956. S. 22—72. [D. allg. öffentl. Bibliotheken.]
-
233. **Dulczewski**, Zygmunt: Prasa „ludowa“ w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie Wiosny Ludów 1848—1850. In: Studia i mat. do dz. Wielkop. i Pom. 2. 1956, 2 (1957). S. 109—152. [M. dt. Zsfass.:] Die „Volks“-presse im Großherzogtum Posen zur Zeit des „Völkerfrühlings“ 1848—1850. S. 152—153.
234. **Dulczewski**, Zygmunt: Z dziejów prasy ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1848—1850. (Warsz.): Lud. Spółdz. Wyd. 1957. 157 S., Abb., Bildn., 1 Kt. [Aus d. Gesch. d. volkstüml. Pressewesens i. Großherzogtum Posen 1848—50.]
-
235. **Jasnosz**, St.: Jubileusz Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. [M. 1 Abb.] In: Wiad. archeol. 25. 1958, 1/2. S. 166—167. [Jubil. d. Archäol. Museums i. Posen.]
236. **Kostrzewski**, B[ogdan]: Działalność Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 1955 i 1956. In: Wiad. archeol. 24. 1957, 4. S. 393—396. [D. Tätigkeit d. Archäol. Mus. i. Posen i. d. J. 1955 u. 1956.]
237. **Kostrzewski**, Bogdan: W setną rocznicę założenia Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. [M. 4 Abb.] In: Z Otchł. wieków. 23. 1957, 3. S. 115—122. [Zum 100. Jahrestag d. Gründung d. Archäol. Mus. i. Posen.]
238. **Liber saecularis** Musei Archaeologici Posnaniensis 1857—1957. 1. Po.: (Wyd. Muz. Archeol.) 1957. 168 S., Abb., Kt., Pläne, 6 Taf. (Fontes archaeologici Posnanienses. 7.)
239. **Liber saecularis** Musei Archaeologici Posnaniensis 1857—1957. 2. Po.: (Wyd. Muz. Archeol.) 1958. 463 S., Abb., 3 Kt., 2 Pl., Tab., franz. Zsfass. (Fontes archaeologici Posnanienses. 8/9.)